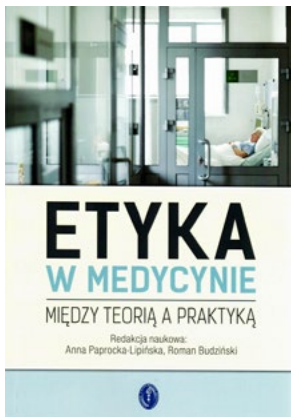

Refleksje po przeczytaniu książki *Etyka w medycynie. Między teorią a praktyką*

Książka zawiera teksty wystąpień uczestników ogólnopolskiej III Konferencji Naukowej poświęconej etyce lekarskiej, która odbyła się w dniach 22-24 września 2016 r. w Gdańsku.

Etyka ma wielkie tradycje w historii myśli ludzkiej. Szczególnym tego przykładem jest etyka w medycynie. Lekarz jest i musi być humanistą, a nie chłodnym

przyrodnikiem. Winien wykazywać większą wrażliwość moralną wobec technicyzacji współczesnej medycyny, ustawnie kształtować swoją osobowość. Temu celowi służą wykłady specjalistów z zakresu etyki i deontologii lekarskiej. Szczególnym rodzajem forum, na którym dyskutuje się aktualną sytuację w zakresie etyki medycznej są organizowane z dużym wysiłkiem konferencje naukowe o charakterze interdyscyplinarnym, w czasie których zarówno doświadczeni lekarze, jak i filozofowie, socjologowie, a także autorzy z zakresu etyki i prawa medycznego przedstawiają swoje refleksje na tematy nurtujące społeczeństwo, a przede wszystkim samych lekarzy. Tego typu konferencje o zasięgu ogólnopolskim były organizowane w Gdańsku już w latach 1975-1983 (cztery krajowe konferencje lekarzy i humanistów zorganizowane przez profesora Kielanowskiego), a obecnie są kontynuowane przez Zakład Etyki Lekarskiej GUMed (do chwili obecnej trzy konferencje). W III Konferencji Naukowej zatytułowanej *Etyka w medycynie, między teorią a praktyką* zorganizowanej z inicjatywy aktualnego kierownika Zakładu Etyki dr med. Anny Paprockiej-Lipińskiej przy współpracy Okręgowej Izby Lekarskiej w Gdańsku wyjątkowo licznie uczestniczyli przedstawiciele nauk humanistycznych (bioetycy, psychologowie, specjaliści prawa medycznego) obok kilkunastu lekarzy różnych specjalności, interesujących się deontologią.

Redaktorami naukowymi książki są: dr Anna Paprocka-Lipińska i dr Roman Budziński. Autorem przedmowy jest prof. Wiesław Makarewicz, który przedstawił historię organizowanych przez przedstawicieli naszej Uczelni ogólnopolskich konferencji na temat etyki i deontologii lekarskiej.

Zapoznając się z treścią kilkunastu doniesień zawartych w powyższym wydawnictwie, stwierdzam, że omawiając czynniki kształtujące sumienie lekarza autor wykładu wprowadzającego dochodzi do wniosku, że istnieje potrzeba zbliżenia treści prawa stanowionego z głosem sumienia. Dotyczy to obecnie wielu zagadnień, nie tylko prokreacji czy opieki paliatywnej. Doniesienie to inspiruje do głębszych refleksji czytelników. Dalsze referaty wiążą się z akceptacją

zintegrowanego na bieżąco modelu relacji etyki lekarskiej z bioetyką i prawem stanowionym, co mogłoby sprzyjać humanizacji zawodu lekarza, a nie umowie biznesowej. Kolejne dotyczą m.in. opieki paliatywnej, w tym zarówno uszanowania autonomii pacjenta, jak i uwarunkowań tzw. terapii uporczywej. To ostatnie zagadnienie zostało szczególnie wyeksponowane przez autorów z oddziałów intensywnej terapii, którzy zaproponowali wręcz wprowadzenie określenia „terapii daremnej”.

Do wyzwań etycznych współczesnego lekarza należy też jego udział w eksperymentalnych badaniach medycznych osób w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, kiedy to stan ich świadomości uniemożliwia uzyskanie świadomej zgody na udział w badaniach. Realizacja zasady poszanowania autonomii pacjenta znajduje wyraz w jednym z dalszych referatów, gdzie autor proponuje powołanie pełnomocnika medycznego jako alternatywy dla zgody zastępczej pacjenta nieposiadającego wystarczającej świadomości. Uwarunkowania ekonomiczne współczesnej medycyny stanowią niejednokrotnie problem etyczny, na co wskazują kolejne referaty. Refleksje dotyczące prewencji tego typu konfliktów przedstawione przez autorów jednego z doniesień są niezwykle interesujące.

Kilka dalszych referatów poświęcono relacjom między etyką a prawem. Przedstawiono jak w innych krajach świata reguluje się procedurę postępowania lekarskiego poprzez prawo stanowione. Z kolei jeden z autorów dochodzi do wniosku, że nadmiar jurysdykcji (proces regulowania przez prawo coraz szerszych objawów życia społecznego) nie rozwiąże istniejących problemów.

W sumie można bez przesady powiedzieć, że prezentowane doniesienia stoją na wysokim poziomie i z całą pewnością pobudzą czytelników (lekarzy i humanistów) do głębokiej refleksji nad poruszonymi problemami, jakże aktualnymi i ważnymi w działalności wszystkich pracowników ochrony zdrowia i życia.

prof. Stefan Raszeja